

Чарин

ШАХ МАТНА МИСЪЛ

ИЗДАНИЕ НА

2

БЪЛГАРСКИЯ СЪЮЗ ЗА ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ
1963

София

Шахматната секция при ДИП „Йорданка Николова“ София, организира двукръгов блиц-турнир, в който участваха гросмайстор Бобоцов, петима майстори и други силни шахматисти от колектива. Наблюдаваната с голям интерес и оживление игра от множество работници — любители на шахмата в предприятieto, завърши с победа на гросмайстор Бобоцов, който постигна 11.5 т. от 14 възможни. Следващите места се заеха от: П. Орев — 10 т., В. Прахов — 9.5 т., Ал. Андреев — 7 т., Ст. Мечкаров — 6.5 т., В. Попов — 5.5 т. и др.

Отборното първенство по шахмат между ученическите колективи на спортен клуб ЦДНА завърши със следните резултати: 1. 12 СПУ — 11.5 т., 2—3. ТОХ и СИТ по 8 т. и 4. ЗОСПУ — 1.5 т.

В индивидуалното класиране победители по дъски излязоха: I дъска — Кирил Велинов — 12 СПУ, II дъска Иво Божков и Тодор Канев, III дъска Мих. Костадинов, IV дъска — Звезделин Цонев и V дъска — девойки — Дора Пъшева — СИТ.

На 3 март българският народ чествува 85-годишнината от освобождението си от турско иго. В голямото всенародно празненство взе активно участие и нашата спортна общественост. На много места в страната бяха организирани спортни състезания в чест на големия празник. Особено масови бяха спортните прояви, които се състояха на историческите места — Плевен, под вр. Столетов и др., където те се сляха с общите внушителни прояви на българо-съветската дружба.

Под знака на нерушимата българо-съветска дружба преминават и всички мартенски дни, през които се чествува още една забележителна годишнина — на 18 март се навършват 15 години от подписване на договора за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между българския народ и народите на СССР, който е основа за мирното процъфтяване на нашата социалистическа Родина. В повсеместните тържества нашият народ изразява своята дълбока и искрена благодарност към своя двоген освободител.

Самарското знаме (репродукция на забележителната картина на Ярослав Вещин) — символ на нерушимата българо-руска дружба, на общо пролятата кръв за свободата на нашата Родина.

Казанлък

Шахматистите от Казанлък използват най-дейно зимния сезон за провеждане на разнообразни шахматни прояви.

Организиран беше отборен турнир за купата на Градския комитет на БКП, в който отборът на Завод 10 се класира на първо място, следван от отборите на ДИП „Димитър Благоев“, „Стройрайона“ и др. Най-малките шахматисти — пионери, също участваха в отборното първенство. Победители излязоха пионери от у-ще „Г. Кирков“, следвани от у-ще „Б. Шанов“ и др. Пионерските отбори бяха съставени от по 4 момчета и 2 момичета.

Най-добрите шахматисти между юношите също се състезаваха. Индивидуален първенец излезе отличникът от I у-ще Ив. Калайджиев, следван от Фелко Филипов и др.

Проведени бяха полуфинали за градско първенство, в които право на участие във финала добиха: I група — Сумров, Ямалиев, Дундов, Игнатов и Стоянов; II група — Колев, Генов, Башев, Захариев и Ганчев.

Ив. Чапразов

С ъ д ъ р ж а н и е

Приветствуваме нашия юбиляр Георги Михайлов ☆ Четвъртият претендент „Спартак“ и Ст. Загора — в „А“ РШГ ☆ Откритото първенство на „Левски“ ☆ Партии ☆ Кореспондентен шах ☆ Нашата учебна партия ☆ Комбинации ☆ Благоволенieto на негово величество ☆ Опасен ли е вариант Ласкер ☆ Задачи „Меридит“ с промяна на матовете ☆

Сливен

През м. януари шахматната секция при физкултурно д-во „Халжи Димитър“ проведе турнир за излъчване на трето-разредници. Участваха 11 четвърто-разредници. Нормите за трети разред покриха: Г. Аджемов и Ар. Артинян — по 7.5 М. Станев — 7 т., Ив. Гюзелев — 6.5 т., Х. Хачикян и Ив. Митев — по 6 т.

Ив. Х. Попов

От 11 до 25 февруари в шахматния дом на физкултурно д-во „Хаджи Димитър“ се проведе турнир за индивидуално първенство на дружеството за 1963 г.

След крайно оспорвана борба на първо място се класира км Д. Петков — 9.5 т., единствен завършил без загуба. Следват км Д. Карапчански — 8 т., км К. Царев — 7.5 т., Ив. Попов и Ст. Ванков по 7.5 т., Б. Сивев — 6.5 т.

Трябва да се отбележи добрата подготовка на средношколците Карапчански Ванков и Сивев, които заслужено се наредиха между първите. На класиралите се до четвърто място бяха раздадени награди.

П. Гандев

Смолян

В началото на м. февруари се проведе финалният кръг на отборното първенство от Смолянски окръг. Състезателите на „Миньор“, Рудозем, се оказаха най-подготвени и побеждавайки във всичките си срещи, станаха носители на преходната купа на ОС на БСФС. Второто място заеха състезателите от Мадан, а третото — миналогодичният първенец — отборът на „Родопа“ Смолян.

Индивидуални първенци по дъски са: Н. Наумов, Д. Марков и Н. Стойчев от Рудозем, Я. Мешкова (Смолян) и юношата С. Методиев („Горубсо“ Мадан).

Н. Наумов

ПРИВЕТСТВУВАМЕ НАШИЯ ЮБИЛЯР ГЕОРГИ МИХАЙЛОВ

Неотдавна нашата общественост отпразнува в скромна другарска обстановка 70 години от рождението и повече от 50-годишната общественно-политическа дейност на другаря Георги Михайлов Добрев — народен представител, директор на националната библиотека „В. Коларов“ и председател на бюрото на Българската шахматна федерация. В залата на библиотеката се стекоха стотици представители на културните учреждения в страната, представители на ЦК на БКП, на Президиума на Народното събрание, на Президиума на Националния комитет на Отечествения фронт, за да поздравят забележителния борец за тържеството на комунизма в нашата страна и виден културен деец.

Болшевишки агитатор на фронта през време на Първата световна война, организатор на международни батальони в Червената армия, командир в Септемврийското въстание, съратник на Г. Димитров в Коминтерна, артилерийски командир в Испания — това са само няколко момента от бурния живот на комуниста-революционер Георги Михайлов преди освобождението на нашия народ от фашизма. През този период той не само преминава суровата школа на борбата за социализъм в СССР и за единен антифашистки фронт в Европа. Неговият буден ум го кара внимателно да изучава теорията на ленинизма, пред него се разгръщат широките простори на социалистическата култура и изкуство, на богатия и красив духовен живот, за който воюват комунистическите партии по целия свят.

С такъв огромен опит и прекрасна теоретическа подготовка се завръща другарят Георги Михайлов в освободената ни Родина. Той развива огромна творческа дейност в много обществени организации и в На одното събрание, където е постоянен народен представител от борческия Михайловградски край и член на парламентарната комисия по приемане на нови законопроекти. Неговата висока болшевишка принципност и непримиримост към враговете, към несправедливите и нередностите в нашия обществен живот бързо му спечелват висок авторитет сред всички трудещи се, с които той работи.

Любов към народа, отзивчивост към неговите грижи и към неговото виждане на нещата, беззаветна готовност да му служи и да отдава без остатък своите сили на поверените му задачи — това винаги е отличавало трудовия живот на другаря Михайлов. Ненапрасно във всички краища на страната, във всички учреждения и колективи, където той е работил, всички си спомнят за него с трогателна благодарност и доверие като за „нашия бай Георги“ —

думи, с които нашият народ дарява само най-близките си, обичани и уважавани ръководители.

Такъв дойде преди близо 10 години между българските шахматисти комунистът-общественник Георги Михайлов. Много скоро ние почувствувахме благотворното влияние на неговата принципиалност и голям обществен опит, на неговата любов към всяка проява на социалистическата култура. С огромно внимание и търпение той изучаваше нуждите и проявите на нашето шахматно движение. Много значителни инициативи в тази област и почти всички големи шахматни успехи на нашата страна през последните години са свързани пряко с неговото име и участие.

През тези години другарят Михайлов отдаде много сили за възпитанието на подрастващите български шахматисти, за подготовката на силна група български майстори и за предаването на техния опит широко в нашия народ. Сам скромен любител и ценител на шахматното изкуство, той с цялото си сърце и душа помагаше това изкуство да става достойно на все повече трудещи се, да се създават условия това изкуство да обогатява духовния живот на нашия народ. За много шахматни състезатели и дейци общуването, съвместната работа с другаря Михайлов се превръщаше в истинска школа за създаване на организационни и обществено-политически качества.

Защото през всички тези години, в които „нашият бай Георги“ е несменяем председател на бюрото на РШС и сега на Българската шахматна федерация, неуморимо насаждаше висока болшевишка принципност и строго спазване на демократичния централизъм. Въпреки неоспорвания си авторитет на ръководител, той винаги изискваше да се осигуряват условия на свободно разискване и обсъждане, зачитане на мненията на всеки и спазване решението на болшинството. Неговият глас тежеше с опита му, с огромните му способности да вижда и преценява, да намира правилни решения, но неговият глас винаги беше само един глас от колектива. Тук е основата на уважението и любовта към другаря Георги Михайлов.

Българските шахматисти от душа и сърце се присъединяват към топлите поздравии и пожелания, изразени в личното писмо на секретаря на БКП другаря Тодор Живков до юбилеяра. Ние с радост и възхищение поздравяваме забележителния борец за тържеството на комунизма и деец на социалистическата култура и му пожелаваме още дълги години да намира сили, здраве и щастие в творческия му труд за благото на нашата Родина.

ЧЕТВЪРТИЯТ ПРЕТЕНДЕНТ

Б. ВАЙНЦАЙН*

Турнирите и личните срещи са само форма, в която се проявява талантът на шахматистите. С нищо не трябва да се сравнява красотата на своеобразното шахматно изкуство. В това отношение миналогодишният турнир на претендентите в Кюрасао не може да се нарече първокласен спектакъл. Най-напред, защото в Кюрасао? Това малко островче в Карибско море, където и населението е по-малко, отколкото в Черьомушки (б. р. район в Москва), шо за арена беше то на най-големия международен турнир на претендентите? Както е известно, тук решаваща роля изиграха финансовите дела на ФИДЕ. Някакви „месенати“ финансираха това „мероприятие“ за забава, а може би и за реклама на международното транзитно летище. И не случайно един известен със своето остроумие гросмайстор каза:

— Хубаво, че турнирът е в Кюрасао. Следващият вероятно ще бъде на остров Света Елена.

Турнирът започна с изненади. Едва се вдигна завесата и стана ясно, че двама фаворити, Тал и Фишер, не са във форма. След това върху Корчной се изсипа градушка от нули. Третият кръг премина под знака на пълното преимущество на Керес и след шестседмичната уморителна борба на авансцената остана само тройката Гелер, Керес и Петросян.

Заклучителният четвърти кръг на турнира напомняше стрелково състезание „стрелба по бягаш елен“ или нещо подобно. Към края Керес трепна и за първи път в живота си загуби от Бенкьо (до това време резултатът беше 7:0). Победител в турнира стана Тигран Петросян — четвъртият претендент за титлата световен шампион след Давид Бронщайн, Василий Смилов и Михаил Тал.

Победата на Петросян за някои беше случайна, но по същество тя логически завършва петнадесетгодишния етап на неговия творчески път. Аз мога да потвърдя това като опитен „предсказател“, като се има предвид, че веднага след мач-реванша Тал — Ботвиник нарекох в печата Петросян несъмнения победител в следващия турнир на претендентите. Но в историята на шахматното изкуство турнирът за съжаление не остави забележима следа: твърде вяло се сражаваха гросмайсторите, бързайки да сключат по-бързо примирие. Всички партии между съветските гросмайстори, както е известно, завършиха наравно. И те самите са малко смутени от своите творчески резултати. „Но, какво да се прави? — казват те. — Борбата е борба, трябва да се набират точки. . .“ Всичко това е така, но нали и в конкурса Чайковски имаше борба и успе-

хите на участниците също се оценяваха по точки. Трябва с тъга да се признае, че нашите гросмайстори не достигнаха в Кюрасао уредна на майсторството на Л. Ашкенази. . .

Турнирът на претендентите беше добър може би само с това, че като че ли вдигна завесата от многобройните недостатъци на системата за определяне на кандидатите за световно първенство. За тях и по-рано се е писало в печата.

Защо трябва от едно до следващото световно първенство да минат три години? Колко талантливи шахматисти чакат да премерят силите си с шампионите! А годините си вървят, обстоятелствата се изменят. Такива корифеи като Керес, Решевски, Гелер така и не съумяха да играят със световния шампион, а значи и не дадоха на шахматното изкуство максимум от това, на което са способни.

Трябва да се съкрати периодът между мачовете до две години — към такъв извод дойде шахматната федерация на СССР. Едновременно с това подборните състезания в четири и в пет етапа са твърде продължителни. Зонален турнир — междузонален турнир — турнир на претендентите — мач за световно първенство, а възможно и мач-реванш — всичко това е твърде изморително и представлява непосилно натоварване за волята и нервите на човека. Каточе ли тсва за сетен път беше потвърдено в Кюрасао.

По предложение на нашите шахматисти, ФИДЕ реши да се определя претендентът за срещата със световния шампион не в турнир, а в серия срещи по олимпийска система — с елиминирани на загубилите противници. Това означава, че претендентите ще бъдат разделени на няколко двойки и ще изиграят в различни градове срещи помежду си. Победителите, както в игрите за купите, отново ще се срещнат по двойки, докато в крайна сметка ще бъде излъчен най-достойният.

Това решение е продиктувано от стремежа да се повдигне шахматното изкуство още по-високо, да се даде възможност на всички страни по-активно да участвуват в международния шахматен живот.

Но до новия цикъл подборни състезания е още далече, а срещата за световно първенство предстои в ранна пролет. Каква ще бъде съдбата на шахматната титла? Чия усмивка ще видим в рамката на лавровия венец по страниците на вестниците и кориците на шахматните списания?

В основата на шахматната сила у большинството шахматисти в света лежи

природната способност за бърз анализ на сложните варианти. Тази дарба обикновено се проявява в ранна възраст и понякога взема фантастични форми. Аз наблюдавах играта на гросмайсторите в блиц-турнирите за наградата на вестник „Вечерная Москва“, които по същество представляват неофициално първенство на страната по бърза игра. Успях да запиша няколко партии на М. Тал. Той обикновено се замисля в партиите един път за 30—40 секунди, а в останалото време играе със скорост около секунда за един ход, като в тази секунда се включва и спирането на часовника. И ето нещо любопитно — в анализа на изиграните от Тал партии не открих никакви съществени грешки!

Казват, че това е интуиция. Ние употребяваме тази дума, когато излизаме от границите на нашето разбиране на явленията или процесите, но по същество тя не обяснява нищо. Докторът на физико-математическите науки А. С. Кропруд изказа хипотезата, че шахматистът за една секунда пресмята няколко хиляди варианта, а играеки в обикновени турнири — останалите стотици секунди употребява за проверка на избрания най-добър вариант. Един гросмайстор проверил тази хипотеза. Играеки на международен турнир, той веднага след хода на противника записвал своя отговор — първия ход, който измислял. След това той се замислял и в 19 от 20 случая изигравал първия ход.

Ето, тази способност за бързо пресмятане притежава Петросян в най-голяма степен: той няколко пъти е бил шампион на Москва по бърза игра, почти не изпада в цайтнот, а ако се случи да изпадне в цайтнот, играе безупречно. Освен единствения случай, когато в Амстердам „подари“ дамата си на Бронщайн, никой не е чувал за Петросян някога да е правил груби грешки или да се е заблудил. И ако тази страна от творчеството му не играе, като у Тал, решаващо значение, то това не е защото Петросян отстъпва на гросмайсторите по силата на интуицията си, а само за това, че той, като многостранен шахматист, никога не я изтъква на преден план.

Бързината на реакциите се променя с годините. Тази истина е справедлива не само за шахмата. Запасът от пълноценни творчески сили, с които разполага деятелят в изкуството в течение на своя живот, не е безграничен. Ло е де Вега написал милион стихотворни строфи, Айвазовски оставил 8 хиляди платна, Мясковски с неговите 37 симфонични произведения са редки изключения в света на изкуството.

Шахматната история още не знае такива изключения. Шахматното дълголетие на Ласкер, феноменалното по-

* (от сп. „Юност“ — бр. 2, 1963 г.)

стойност на успехите на Ботвиник са преди всичко резултат на икономичното изразходване на силите. Без да знаят това, много шахматисти погубват своя талант с безразсъдни разточителност. Например младият шахматист Л. Полугаевски в началото на 1962 година участва на всесъюзния шампионат и се класира на второ място. През май той участва на международния шампионат в Аржентина, където заема първото място. Оттам, почти без прекъсване, той се отправя за Хавана на големия международен турнир в памет на Капабланка, където разделя второто, третото и четвъртото място.

През лятото Л. Полугаевски участва в силния турнир за първенство на дружество „Буревестник“, където спечели първото място, а през зимата — отново участва в шампионата на СССР. . . А нима Тал игра по-малко?

Петросян не е такъв! Всяко участие той преценява като крупно събитие в своя творчески живот и ако се счита неподготвен, никаква сила не е в състояние да го накара да играе. Неговата норма е например два турнира в година. Понякога той си позволява трети турнир или отборно състезание. Затова в своята шахматна кариера Петросян не знае неуспех. За последните десет години той веднаж е бил шампион на СССР, два пъти е заемал второ място, четири пъти е играл в международни турнири и винаги се е класирал за турнира на претендентите, където обикновено е заемал място в първата половина на таблицата на крайното класиране.

Подготовката си за срещата със световния шампион Петросян започна преди три години — по време на първата среща Ботвиник—Тал. Той беше коментатор на двете срещи за вестник „Советский спорт“. В експрес-коментарите е проявена феноменалната трудоспособност на Петросян. В продължение на пет часа той се намираще в пресбюро и нито за минута не се откъсваше от шахматната масичка. През цялото това време той анализираше вариантите, обменяше впечатления и прогнози за предстоящите ходове с всички желаещи. Около масичката му постоянно се тълпяха майстори и журналисти, едни сменяха други, но Петросян неизменно беше във властта на шахматната стихия. На следния ден той предаваше във вестника партията със забележки, в които и сега е трудно да се намери грешка.

Основната черта на неговите шахматни възгледи е здравата мисъл и логичност. Но това не е догматичната мисъл на откритите линии, слабите места и т. н. „взаимодействие“ на фигурите, а търсене на особеното в обикновеното. Комбинация? Да, това също му е познато, но само в такъв случай, когато комбинацията е най-простият и икономичен път към победата.

Петросян отдалече, „по интуиция“ определя приближаването на опасността.

Понякога той усеща и отстранява и тези „опасности“, които ги няма в действителност. Така или иначе, той почти никога не губи.

Ако Петросян попадне в тежка позиция, тогава той проявява неизчерпаема изобретателност и упоритост. Той никога не изпада духом, а с хумор сам себе си ободрява: „Петросянчик, дръж се!“ Пружината се свива все повече, но не се счупва и накрая Петросян чува познатото: „Не желаете ли реми?“

Шансовете на Петросян са големи, но и задачата му е тежка: ще му противостои Михаил Ботвиник, името на когото е станало нарицателно като символ на шахматна сила и непобедимост. Дъхът ти се взема, когато си спомниш серията от първи места в турнирите за първенство на страната, в Московския и Ленинградския международни турнири, в Нотинген, Амстердам, мач-турнира в Хага, в Москва, турнира в памет на Чигорин, турнира в памет на Алехин. . .

Ботвиник е енциклопедия от шахматни знания, изтъкан от воля и трудолюбие, създател на съвременната система за подготовка за шахматни състезания. Помня го в 1927 година, когато бе получил званието „маестро“ (по това време нямаше още званието майстор): това беше строг, не за годините си сериозен юноша с любознателен и малко недоверчив, по-точно казано, проверяващ поглед. Той си беше поставил цел и неотклонно вървеше към нея, без да се отклонява встрани. В 1935 година Ботвиник за първи път завоюва за съветския шахмат победа в голям международен турнир пред Ласкер и Капабланка. На заключителния банкет всички бяха весели, даже Ласкер, със своите 67 години, произнесе тост. Ботвиник за цялата вечер изпи само една чаша леко вино и един от първите си отиде-вкъщи, за да не наруши спортния си режим. . .

Ботвиник е играл с легендарните шахматисти Ласкер, Капабланка, Алехин и нито с един от тях не е имал лоши резултати. Трудно е да си представим картината на световния шахмат без нашия шампион. И все пак. . . Успехите на Ботвиник в срещите за световно първенство не могат да се сравняват с неговите турнирни игри. Като световен шампион той е изиграл шест срещи, от които две е завършил наравно, две е загубил и два мач-реванша е спечелил. Освен това той спечели една среща от Тайманов, след като на първенството на страната раздели първото и второто място с него.

Изобщо трябва да се каже, че Ботвиник е по-силен в бързоменящата се обстановка на турнирните борби, отколкото в срещите за световно първенство, когато всеки ден е принуден да играе с един и същи партньор.

Що се отнася до Петросян, той досега не е играл в нито една среща за

световната титла, но по своя характер той е повече нетурнирен шахматист. Трудно ще бъде на световния шампион да намери в противника си уязвими места в играта му.

До скоро се е считало в шахматните среди за неетично да се дават в печата прогнози за резултатите в срещите за световно първенство. Считало се е, че това може да се отрази на психологическото състояние на един от участниците, или в най-малка степен — на личните отношения между „предсказателите“ и участниците, на които се „предсказва“ поражение.

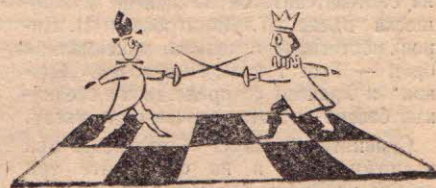
Гросмайсторите се състезаваха в шеговитата обстановка на прогнозите, че „победител ще стане Михаил“, „шампион ще стане най-силният“, „на края ще спечели шахматното изкуство“. . . Тази странна традиция беше нарушена най-напред от журналистите В. Василев и В. Панов, а след това и от някои гросмайстори. Животоът обаче показва, че повече от половината прогнози са били погрешни, особено що се отнася до последния мач-реванш Тал—Ботвиник.

По повод на предстоящата среща аз считах, че Ботвиник въобще не ще играе повече и ще напусне шахматната арена непобеден. В този случай титлата световен шампион щеше да се оспорва от Петросян и Керес. Ботвиник сам е намеквал неведнаж за това свое намерение. Но той реши да се бори и този път (по-нататък, както е известно, правото на шампиона на мач-реванш е отменено от ФИДЕ). И ако Ботвиник, който вече минава петдесетте, поетози рискован вариант, — значи вярва в своите сили. Неговото мнение споделят шахматистите от старшите поколения, а младежта вероятно ще симпатизира на младия Тигран Петросян.

Но в крайна сметка ще ми се само едно — от ударите между камъните да излетят ярките искри на нашето любимо шахматно изкуство, което е еднакво скъпо и на възрастните, и на младите.

МАЧЪТ БОТВИНИК—ПЕТРОСЯН

Мачът за световната титла между Ботвиник и Петросян ще започне на 22 март — официално откриване. Първата партия ще се играе на 23 март в московския естраден театър. Шахматната общественост в целия свят проявява голям интерес към срещата между двамата шахматни колоса.

„СПАРТАК“ И СТ. ЗАГОРА — В „А“ РШГ

Н. БАХАРОВ

Въведеният от 1962 г. нов начин за провеждане на републиканското отборно п-во издържа успешно своята проверка. Осемте, включени в състава на „А“ РШГ, отбори играха помежду си по кръговата система в продължение на повече от половин година и излъчиха новия републикански шампион — отбора на гр. Пловдив, който за първи път успя да изтръгне от ръцете на софиянци високото звание.

Съществен и не по-маловажен момент в системата на отборното първенство представлява класификационният турнир на „Б“ РШГ, който дава възможност за включването на нови отбори в „А“ РШГ. А според наредбата за провеждане на следващото XIII републиканско отборно п-во числото на отборите от „А“ РШГ се увеличава от 8 на 10. Двата нови отбора трябваше да се излъчат от редовете на „Б“ РШГ в класификационния турнир, който се проведе от 3 до 10 януари т. г. в София. 8 отбора, съставени от по 6 мъже, 1 жена и 1 юноша, бяха представени от двете столични физкултурни дружества „Славия“ и „Спартак“ (победители в XII градско отборно първенство на София за 1962 г.), както и от шестте окръга: Благоевград, Враца, Коларовград, Разград, Хасково и Стара Загора — наложили се като първенци при срещите си с останалите отбори в съответните зони.

Не беше лесно да се предвиди кои ще бъдат двата нови отбора, които ще добият право на участие в „А“ РШГ за 1963 г. Въпреки че дебютираха в подобно отговорно състезание — осморките на Разградски окръг, „Славия“ и „Спартак“ се открояваха като достатъчно амбицирани да атакуват челните места. А какво бихме могли да кажем за останалите пет отбора, всеки от които притежаваше по-голям или по-малък стаж в турнири от такова високо равнище?

Резултатите от голямата и оспорвана борба се виждат на турнирната таблица. Победители, рамо до рамо, са рутинираните старозагорски състезатели (на I дъска км Ив. Чапразов) и техните по-млади съперници от „Спартак“ (на I дъска мм Пъдевски). И двата състава проявиха отградна спортна упоритост, дисциплина и висока състезателна класа.

С почти изравнени помежду си сили са заели следващите три места отбори на Благоевград, „Славия“ и Хасково. Но докато класираният се на трето място отбор на Благоевградски окръг дължи този свой успех изключително на състезателите си на женска и юношеска дъска (Т. Димитрова и Н. Киров), постигнаха и двамата максималния брой — 7 от 7 възможни точки, „Славия“ и Хасково се представиха с еднакъв баланс на почти всички свои дъски.

Сравнително малка е разликата във възможностите и на останалите три отбора на Врачански окръг (на I дъска км Г. Мартинов), Разградски окръг

(на I дъска мм Н. Радев) и Коларовградски окръг (на I дъска Ив. Ангелов). Всеки от тях, като изключим резултатите им срещу победителите в турнира, показва, че в едно следващо състезание

би могъл да конкурира с успех на всички останали отбори.

11 от участниците покриха нормата за получаване на званието „кандидат-майстор“: Ив. Ангелов (Клгр.), К. Алексиев (Блгр.), Ат. Махлев (Хс.), Г. Латинков (Ст. З.), М. Сивов (Вр.), Ем. Лозев („Славия“), Л. Читкушев (Хс.), Юр. Георгиев (Клгр.), Ст. Николов (Блгр.), Л. Радулов (Вр.) и Д. Демирев (Хс.).

Окръзи		1	2	3	4	5	6	7	8	Точки	Място
1	Спартак	⊗	4	3 1/2	6 1/2	4 1/2	4 1/2	5 1/2	6	34 1/2	1—2
2	Старозагорски окръг	4	⊗	4	3 1/2	4	5 1/2	6 1/2	7	34 1/2	1—2
3	Благоевградски окръг	4 1/2	4	⊗	4 1/2	5	3 1/2	4 1/2	3 1/2	29 1/2	3
4	Славия	1 1/2	4 1/2	3 1/2	⊗	5 1/2	4 1/2	4 1/2	5	29	4
5	Хасковски окръг	3 1/2	4	3	2 1/2	⊗	4 1/2	6	5	28 1/2	5
6	Врачански окръг	3 1/2	2 1/2	4 1/2	3 1/2	3 1/2	⊗	2 1/2	4 1/2	24 1/2	6
7	Разградски окръг	2 1/2	1 1/2	3 1/2	3 1/2	2	5 1/2	⊗	3 1/2	22	7
8	Коларовградски окръг	2	1	4 1/2	3	3	3 1/2	4 1/2	⊗	21 1/2	8

ОТКРИТОТО ПЪРВЕНСТВО НА „ЛЕВСКИ“

А. ИВАНОВА

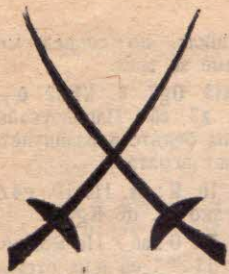
Инициативата на столичното физкултурно л-во „Левски“ да покани в своето първенство изтъкнати шахматисти заслужава похвала. Отзоването на гр. смайстор Бобоцов и на още няколко известни майстори и обстоятелството, че турнирът се провеждаше през време, лишено от други шахматни състезания, повиши чувствително интереса към него. След петнадесетдневна крайно интересна борба, турнирът завърши без съществени изненади, но шахматното ни движение получи двама нови майстори и нови образци на шахматно

Заелите трето-четвърто място Бобеков и Кадрев показаха хубави страни в играта си. Бобеков бе ненадминат в стратегическото маневриране и само подценяването на противниците го лиши от по-голям успех, а км Кадрев показа голям ръст, за което заслужено ще получи нова, по-висока титла. Отлично впечатление оставиха и няколко прецизно проведени партии на Мечкаров (Мечкаров—Бобоцов и Мечкаров—Кр. Димитров). Умората, която той показа в последния кръг, го лиши от един по-голям успех.

№	Участници	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Точки	Място
1	В. Попов	⊗	1	1 1/2	0	1	1	1	0	1	1	1 1/2		8	1—2
2	М. Бобоцов	0	⊗	1	1	0 1/2	1 1/2	1	1	1	1	1		8	1—2
3	Здр. Кадрев	0	0	⊗	1	1 1/2	1 1/2	1	1	0	1	1		7	3—4
4	Р. Бобеков	1 1/2	0	0	⊗	1	1 1/2	1	1	1	1	1		7	3—4
5	С. Мечкаров	1	1	0	1	⊗	1/2	0	0	1	0	1		6 1/2	5
6	П. Иванов	0	1 1/2	1 1/2	0	1 1/2	⊗	1	1 1/2	0	1	1		6	6—7
7	Д. Панталеев	0	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1	0	⊗	1 1/2	1 1/2	1	1		6	6—7
8	Д. Димов	0	0	0	0	1	1 1/2	1 1/2	⊗	0	1	1		5	8
9	Кр. Димитров	1	0	0	0	0	1	1 1/2	1	⊗	0	0	1	4 1/2	9
10	К. Писков	0	0	1	0	1	0	1 1/2	0	1	⊗	0	1 1/2	4	10
11	П. Кръстев	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	⊗	1	3	11
12	З. Киров	1 1/2	0	0	0	0	0	0	0	1 1/2	0	⊗		1	12

творчество. Първото място разделиха Бобоцов и Вл. Попов. И двамата заслужено постигнаха този успех. В последно време гр. смайсторът участва твърде рядко в турнири и може би това обяснява несполучливия му старт. Вл. Попов също отсъства продължително време от нашия шахматен живот, на турнира обаче го видяхме в пълния му предишен блясък от времето, когато беше републикански шампион. Неговата игра, макар и до голяма степен рискована, донесе както висок спортен успех, така и добри творчески резултати.

През първите шест кръга само на км Панталеев се удаде да завърши без загуба. Това му предвещава високо класиране, но той игра вяло и се задоволи само с необходимите 6 точки, необходими за покриване на майсторската норма. Играта на мм Иванов бе ограничена от голям техницизъм, което не е достатъчно за съвременния шахмат. От останалите състезатели импонираха в редица партии Писков и Кр. Димитров. Две хубави творчески достижения на победителите характеризирват до голяма степен нивото на турнира.

ПАРТИИ

№ 16 СТАРОИНДИЙСКА ЗАЩИТА

БОБОЦОВ

БОБЕКОВ

П-во на физ. д-во „Левски“, София, 1963 г.

1. c4 Kf6 2. Kc3 g6 3. e4 d6 4. d4 Oг7 5. f3 0—0 6. Oe3 h6. Модерно продължение.

7. Oд3 e5? Начало на затрудненията за черните. Не може 7... c5 поради 8. e5! и Oд3—e4, затова трябваше да се играе 7... a6, да се осигури полето a7 за топа и след това c5.

8. Kge2 c5 9. d5 Ke8 10. g4. При забавяне развитието на дамския фланг в староиндийската защита белите, според мн. Здр. Милев, трябва да построят стратегията си на този пешечен щурм.

10... Of6. Печална необходимост. Не може да се контрира с 10... f5 (такава е идеята на 9... Ke8) поради 11. g:f5 g:f5 12. e:f5 O:f5 13. O:f5 T:f5 14. Kg3! Tf7 или Tf8 15. Kse4! и белите завладяват центъра при силна инициатива на царския фланг.

11. Dd2. Не позволява размяната на черните офицери.

11... Oh4+. Така черните спират движението на пешката „h“.

12. Kег3 Kег7 13. 0—0! Веднага отвежда царя на дамския фланг и освобождава втория топ, на който бъдещата позиция е на g1.

13... a6 14. Tdgl f6. Стреми се да построи надеждна отбранителна стена, но...

15. Kf5! разсейва тези илюзии.

15... Og5. Да се приеме жертвата е рисковано. Ще последва просто 15. g:f5 и всички бели фигури се насочват към черния цар. При това офицерът на h4 е извън игра, а дамският фланг още не е развит.

16. K:g7. Разменя важен защитник на царя.

16... Ц:g7 17. h4 0:e3 18. D:e3 h6. Този ход предотвратява пробива с g5 и h5.

19. Kсе2. Резервите се придвижват към мястото на боя.

19... h5. Закъсняла контраатака.

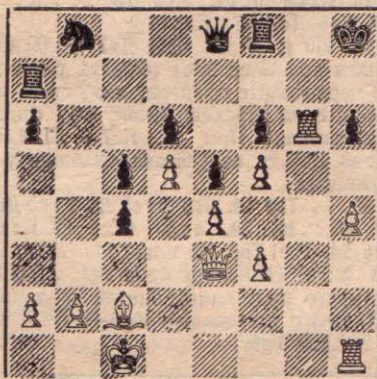
20. Kg3 b:c4 21. Oe2! Смисълът на този ход се пояснява след 5 хода.

21... De8 22. Kf5+. Неочаквана атака от втория бял кон!

22... 0:f5. Да се играе 22... g:f5 е безнадежно. След 23. g:f5+ Цf7 24. D:h6! черните са беззащитни.

23. g:f5. Позицията на черните е разбита напълно.

23... Ta7 24. T:g6+ Цh8.

25. Oa4! Dd8. Не може, разбира се, 25... Д:a4 поради 26. D:h6+ Th7—27. D:f8 мат.

26. D:h6+ Th7 27. Thg1 Tf8—f7. Да се приеме четвъртата жертва е невъзможно, защото следва мат в 1 ход.

28. Dd2 Tf g7 29. Dg2 T:g6 30. f:g6 T:h4 31. g7+ Цg8 32. Dg6 c3. Излишна активност.

33. Oe8. Черните се предават. Те нямат защита от 33. Of7+ До края на партията техният кон на b8 остана безучастен свидетел на разгрома.

№ 17 СИЦИЛИАНСКА ЗАЩИТА

ВЛ. ПОПОВ

ЗДР. КАДРЕВ

П-во на физ. д-во „Левски“, София, 1963 г.

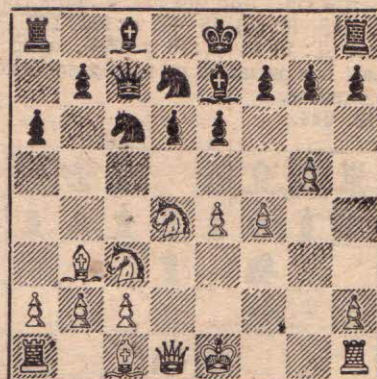
1. e4 c5 2. Kf3 d6 3. d4 c:d4 4. K:d4 Kf6 5. Kc3 a6 6. Oc4. Този вариант има репутация на един от най-острите в сицилианската защита. Най-новите анализи на теорията доказаха пълноправна игра за черните.

6... e6 7. Ob3 Oe7 8. f4. Пешката „f“ има стремеж да атакува пункта e6, при което белополият офицер на b3 получава голяма сила.

8... Dc7? Такава фатална грешка в дебютния стадий не може да се прости. След правилното 8... 0—0. 9. 0—0 (9. e5 d:e5 10. f:e5 Kd5!) 9... b5 предстоеше двустра игра с почти еднакви възможности.

9. g4!? В духа на позицията беше 9. f5! и ако 9... e5, 10. Kde2 с явен превес.

9... Kc6 10. g5 Kd7? Това е равностойно на капитулация. Наистина и вариантът 10... K:d4 11. D:d4 Kh5 12. Oe3 0—0 е много тежък за черните, но той би поддържал по-дълго време съпротивата.

11. 0:e6! Една лека за изчисление комбинация, в резултат на която, освен унищожаването на 3 пешки, белите получават съкрушителна атака срещу черния цар.

11... f:e6 12. K:e6. Ето защо трябваше да се играе още на осмия ход рокада.

12... Да5 13. K:g7+ Цf7 14. Kf5 Kf8 15. Dh5+. Белите водят безпогрешно атаката.

15... Kg6 16. Kh6+ Цf8 17. Oe3. Не е трудно да се установи, че активността на белите фигури е огромна и компенсира многократно пожертвования офицер.

17... Of6. Използува връзката на Да5, за да включи в защита чернополия офицер, но и това не помага.

18. e5 Og7 19. 0—0 Kse7. Безнадежно е и 19... O:h6.

20. f5 K:f5 21. K:f5 0:f5 22. T:f5+ Цg8 23. Taf1 0:e5. Ненужно продължаване на защитата.

24. Ke4 Db4 25. T:e5! Черните се предават. Те губят дамата си или получават мат.

№ 18 СИЦИЛИАНСКА ЗАЩИТА

ЛОЗЕВ

СИВОВ

(Славия)

(Враца)

Първенство на „Б“ РШГ, София, 1963 г.
Обяснения от км Емил Лозев

1. e4 c5 2. Kf3 Kf6 3. e5 Kd5 4. Kc3 Kc7?! Играно в духа на Нимдович, който още преди половин век отстъпваше на 3-я ход с коня си на g8. Но такъв начин за разиграване на дебюта изисква много точна игра.

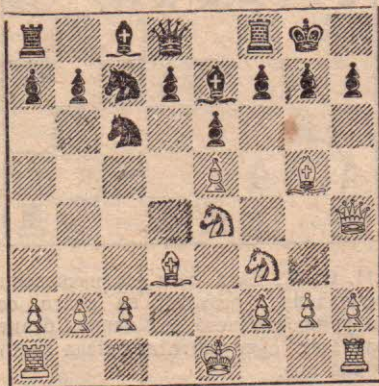
5. d4 c:d4 6. D:d4 Kc6 7. Dh4. Може би още по-точно е 7. De4, за да се затрудни незабавното прокарване на d7—d5. Напр.: 7... d5 (d6) 8. e:d6 e6 9. Of4 с изпреварване в развитието.

Ходът в партията бе игран с далечна идея за атака на царския фланг, която се оказа обаче твърде близка!

7... e6? Все пак още можеше да се опита 7... d5, примирявайки се с посочените вече последствия! Сега се отслабна катастрофално пунктът d6 и черните изпадат бързо в трудна позиция.

8. Og5 Oe7 9. Ke4! 0—0. Единствено беше 9... h6! 10. Kd6+ Cf8 11. Df4 (11. Dh5 g6 12. O:h6+ Cg8 13. Dh3 K:e5) f6 12. e:f6 O:f6 13. O:f6 D:f6 14. D:f6 g:f6±, което е далеч по-приемливо от последвалите неприятности.

10. Od3.

Оказва се, че срещу замаскираното тройно нападение върху пункта „h7“ няма удовлетворителна защита. Така на 10... Ke8 (d5) следва 11. Kf6+ K:f6 12. e:f6, а на 10... f5 11. e:f6 O:f6 12. K:f6 T:f6 11. D:h7+ с разгром. Остана само играното в партията, което също се оказа недостатъчно.

10... h6 11. Kf6+! O:f6. На 11... g:f6 следва просто 12. e:f6! с последващо D:h6, при което наред с матовите заплахи върху пункта h7 и h6 виси и офицерът на e7. Напр.: 12... Kb4 13. D:h6 K:d3+ 14. c:d3 Ke8 15. f:e7.

12. e:f6. Сега пък няма спасение от смъртносното 13. f:g7, което ще последва на 12... Ke8, а на 12... g6 решава 13. D:h6 Ke8 14. O:g6!

12... Kb4 13. f:g7 K:d3+ 14. c:d3. Черните се предават.

№ 19 СИЦИЛИАНСКА ЗАЩИТА

П. ОРЕВ

М. МИЛЕВ

Републ. полуфинал, Търново, 1962 г.
Обяснения от мс П. Орев

1. Kc3 c5 2. Kf3 Kc6 3. e4 g6 4. d4 c:d4 5. K:d4 Og7 6. Oe3 Kf6 7. Oc4 d6 8. f3 Kd7. С пререждане на ходовете се получи един злободневен вариант от сицилианска защита. Най-естественят ход тук е 8... 0—0. Напр.: 9. Dd2 Kd7 10. 0—0—0 Kb6 11. Ob3 Ka5 12. h4 Kbc4 13. De2 K:e3 14. D:e3 K:b3+ 15. a:b3 Od7 16. h5 e6 17. Kde2 с достатъчна контраигра за черните. Вероятно Милев беше запознат с препоръката на Шамкович „Шахматный бюллетень“ № 5, 1962 г. — 9... Kd7 10. h4! Kb6 11. Ob3 Ka5 12. Dd3

Od7 13. h5! ако 12... Kb3 13. a:b3 d5 14. Kdb5, даващ по-добра игра за белите, затова реши да изпробва нов план за развитие.

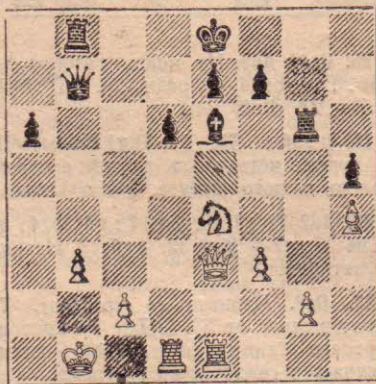
9. h4! Kde5 10. O13 h5. Черните не допускат хода h4—h5, но в замяна на това ги очаква друга неприятност — царят им остава в центъра!

11. De2 a6 12. 0—0—0 Ka5 13. Cb1 b5 14. Kd5 Kec4. Ако 14... 0—0 15. g4! 14... Tb8 15. Og5±

15. O:c4 b:c4. Ако 15... K:c4 16. Kc6 Dd7 17. Kc:e7±

16. Kf5 g:f5 17. Ob6 Dd7 18. O:a5! Силен ход. След предтоящата размяна на чернополите офицери, слабостите на черните на царския фланг ще бъдат чувствителни. При 18. Kc7+ Cf8 19. K:a8 Db7 се получаваха излишни усложнения.

18... Tb8 19. Oc3 O:c3 20. K:c3 Db7 21. b3 c:b3 22. a:b3 f:e4 23. K:e4 Oe6 24. The1 Tb6. Не може 24... O:b3 25. K:d6. Най-добре беше 24... Cf8, на което имах намерение да продължа 25. De3 с последващо Kg5± 25. De3 Tg6.

26. T:d6! Db4. Или 26... O:b3 27. c:b3 D:b3+ 28. D:b3 T:b3+ 29. Ca2±, 26... T:g2 27. Dh6! Tg8 28. T:e6 f:e6 29. D:e6 Cf8 30. Kc5±

27. Td2 a5 28. Dc3 D:c3. След задължителната смяна на дамите белите имат леко стечелен ендшпил.

29. K:c3 Tb4 30. Te4 Te:4 31. K:e4 Of5 32. Kc5 Tc6 33. Kb7 f6 34. K:a5 Tb6 35. Cb2 e5. Груба грешка в загубена позиция.

36. Kc4. Черните се прелават, тъй като предвид заплахата 37. Kd6+ губят още най-малко и качество.

№ 20 СЛАВЯНСКА ЗАЩИТА

ПАНТАЛЕЕВ

ЗАХАРИЕВ

Републ. полуфинал, София, 1962 г.
Обяснения от км Г. Захариев

1. d4 d5 2. c4 c6 3. e3 Kf6. Тук черните разполагаха с хода 3... Of5, който им обещава равна игра, но имайки предвид, че противникът ми се стреми на всяка цена към победа, избрах хода Kf6, който води до по-сложна игра, тъй като, от друга страна, и аз също се стремях към победа.

4. Dc2. Белите възнамеряват да построят следната позиция: Od3, Kf3, Kd2, b3 и Ob2 с добри перспек-

тиви в мителшпила, но според мен губят много време за това.

4... g6 5. Kf3 Og7 6. Kbd2 0—0 7. Od3 Ka6! 8. a3 c5! Използувайки изостаналостта на белите в развитието, черните разкриват играта.

9. c:d5 c:d4 10. K:d4. На 10. e4 би последвало e6 и ако 11. d6 Kg4!

10... K:d5 11. O:a6? Не можеше 11. 0—0 поради 11... e5 и на отстъпването на коня 12... Kdb4 с печалба на пешка. По-точно беше 11. Oe2, макар че и тогава черните имаха по-добра игра.

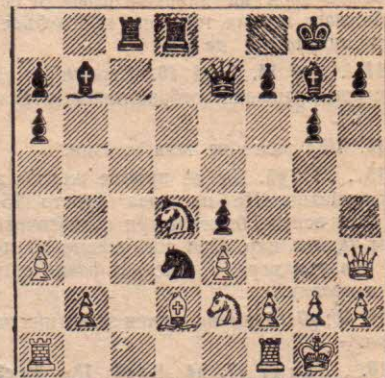
11... b:a6 12. 0—0 Ob7 13. K2f3 Tac8 14. Da4 e5! 15. Ke2 Kb6 16. Dd1 Df6 17. Kc3 Tfd8 18. De2. След серия почти принудени ходове, черните постигнаха отлична игра. Сега обаче не трябва да се изпуска инициативата, тъй като иначе белите, играейки e4 и Oe3, бързо ще изравнят.

18... e4! 19. Kd4 Kc4. Насочвайки се към полето d3. От друга страна, белите фигури са дотолкова притеснени, че почти нямат полезни ходове.

20. Dg4 De7 21. Kce2. Белите укрепиха пункта d4 и ако играят b3 и Ob2, всички неприятности ще бъдат далеч от тях. Но бялата дама е изолирана от своите фигури и неочаквано се появява опасността тя да бъде пленена.

21... Ke5 22. Dh3? По-силно беше 22. Dg3, въпреки че и тогава след 22... Kd3 черните активизират с темпо офицера си на e5.

22... Kd3 23. Od2. С последна надежда, че черните ще вземат на b2 и белите малко ще си отдъхнат.

23... Tc5! Сега заплахите са много. На първо време 24... Th5 и Oe5.

24. f4 e:f3 25. K:f3. Ако 25. g:f3, то 25... O:d4 и на 26. K:d4 Th5 и 27... Tg5, а на 26. e:d4 Tc2 с печалба.

25... Tc2 26. e4. Иначе се губи фигура.

26... Dc5+ 27. Cb1 Kf2+ 28. T:f2 D:f2.

29. Og5 Oc8 30. Dg3 D:g3 31. K:g3 f6 32. Oe3 T:b2 33. O:a7 Og4 34. Od4 Tb7 31. Ke2 Tbd7 36. Og1 f5 37. e5 O:f3 38. g:f3 O:e5 39. Tb1 Tb8 40. T:b8 O:b8 Белите се предават.

ТАЛ **БАННИК**

XXX п-во на СССР, Ереван, 1962 г.
Обяснения от мм Ал. Цветков

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Ob5 a6 4. Oa4 Kf6 5. 0—0 Oe7 6. Te1 d6 7. 0:c6+
Този ход води към много сложни позиции. Белите фигури се активизират с голяма бързина, обаче черните с двойката офицери са в състояние да организират задоволително защитата си. Някои майстори предпочитат 7. c3, което е по-спокойно и по-малко претенциозно.

7... b:c6 8. d4 e:d4 9. D:d4. В турнирната практика по-често се среща 8. K:d4, което осигурява на белите пространствено преимущество и важен контрол върху пункта f5. Ходът в партията, който непосредствено заплашва с пробива e4—e5, трябва да се счита също така за много добър.

9... 0—0. Най-логичен отговор. На 9... Od7 гротмайстор Тал препоръчва следния вариант: 10. e5 d:e5 11. K:e5 и ако 11... c5, то 12. D:d7+! K:d7 13. Kc6 и черните са длъжни да върнат дамата, задоволявайки се с по-неблагоприятен ендшпил.

10. Kc3 c5. За предпочитане е 10... Og4. 11. Dd3 Ob7 12. Of4 Kb5? Както показва по-нататъшният развой на партията, заетата позиция от коня на h5 е слаба. Правилно беше или 12... Kd7 с последващо Of6, или 12... Te8.

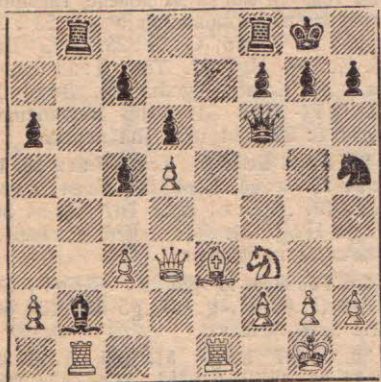
13. Oe3 Of6 14. Kd5! Смела жертва на пешка, пелая активизиране на фигурите и създаването на повече тактически заплахи. Такива позиции и от психологическа гледна точка са много неприятни.

14... 0:b2. След 14... 0:d5 15. D:d5 g6 белите запазваха преимуществото си.

15. Tab1 0:d5 16. e:d5. Сега е по-слабо 16. D:d5, защото след 16... Kf6 17. Dc4 Oe5 18. K:e5 d:e5 черните успешно се защитават.

16... Tb8? Води към бърз разгром. Големи практически шансове на защита даваше: 16... Of6 17. g4 Dd7! 18. h3 g6 19. g:h5 D:h3 20. Of4 D:h5, или 16... Oe5.

17. c3! Df6.

18. De2! Един прекрасен ход, който разкрива дълбочината на комбинативните възможности, замислени много по-

отдалече от белите. Беше незадоволятелно 18. Od2 поради Dg6!

18... 0:c3. Материалните загуби се неизбежни. За черните не остава нищо друго освен да се примирят с форсираното рухване на позицията им и едновременно с това да се възхитят от виртуозната игра на своя изключителен противник. Колко чудно изглежда, че не е задоволително и 18... D:c3, на което след краивия ход 18. Oc1! черните са беззащитни. Например: 19... 0:c1 10. T:b8 T:b8 21. De8+ T:e8 22. T:e8 мат.

19. T:b8 T:b8 20. Og5 0:e1. Принудено. Заплашваше De8+ с последващ мат.

21. 0:f6 K:f6 22. D:e1 K:d5 23. g3 h6 24. De4 Kf6 25. Dc6 Tb1+ 26. Pg2 Tb2 27. D:c7 T:a2 28. Db8+. Черните се предават.

№ 22 СТАРОИНДИЙСКА ЗАЩИТА

КОРЧНОЙ **САВОН**

XXX п-во на СССР, Ереван, 1962 г.

Обяснения от Л. Полугаевски*

Когато се говори за творчеството на В. Корчной, най-напред трябва да се отбележи неговата изключителна устойчивост в защитата. Нищо не жертвувате на Корчной, ако това не Ви дава форсирана печалба! — предупреждават неговите противници.

Анализирайки партиите на ленинградския гротмайстор, преди всичко прави впечатление неговата огромна работоспособност на дъската. Далечен и точен разчет на вариантите — мисля, че това е характерната черта в творчеството на Корчной! Именно затова той се старее да избягва простите позиции и се стреми към сложни и заплетени положения, в които неговото оръжие действа почти безотказно.

Настоящата сложна партия по начало се развива спокойно. Но едва що Савон допуща неточност, веднага се разразява мълния. С точно разчетени комбинации ленинградецът буквално скуршушава противника.

1. d4 Kf6 2. e4 g6 3. g3 Og7 4. Og2 0—0 5. Kc3 d6 6. Kf3 Kc6 7. 0—0 e5. Модата играе не последна роля и в шахмата. Какво ли не се е изпитвало във вечно младата стариндийска защита! По-рано нея разиграваха в „класически дух“: разваха коня на d7 и след това прокарваха e7—e5. Но след като системата Земиш започна да носи на белите точка след точка, привържениците на този дебют започнаха да търсят нови пътища.

Не много отдавна известна популярност завоюва и вариантът, свързан с операции на дамския фланг (a7—a6 и след това b7—b5). Но и той се „износи“ и днес е вече на излизане от мода.

Последният ход на черните е още една възможност да се отстои стариндийската защита.

8. d5 Ke7 9. e4. Дебютът е завършен. За да опеним правилно създаденото положение, не е безинтересно да приведем следния порядък на ходовете:

1. d4 Kf6 2. e4 g6 3. Kc3 Og7 4. e4 d6 5. Kf3 0—0 6. Oe2 e5 7. 0—0 Kc6 8. d5 Kc7. Лесно е да забележим, че в сравнение с този вариант в партията, черните са с ход в повече. Наистина офицерът е разположен на g2, а не на e2, но къде стои той най-добре, е във възможностите да отговори в бъдеще само електронната машина... Сега черните трябва да поразмислят над ходовете 9... Og4, 9... a5 или 9... c6 (последният ми изглежда най-логичен). Планът, избран от Савон, се оказва неудачен.

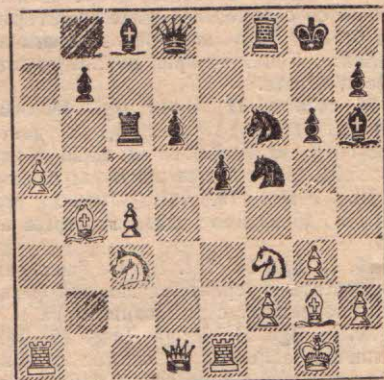
9... Kf7 10. b4 a5 11. b:a5 T:a5 12. a4 f5 13. Oa3 Ob6. Черните решиха да вземат под контрол полето g5, където се отправя белият кон. Освен това полезно е да се изведе офицерът от заточение. Но и в новата си роля той се оказва безработен: винаги, от векове мястото на стариндийския офицер е на g7! Следваше, без да се мъдрува, да се играе 13... Kc5.

14... e:f5. Тук ми се ще да поспирим. Мисля, че сега няма необходимост да се сменя напрежението в центъра. По-надеждно е 14. Te1, не оставяйки на противника контрашансове.

14... K:f5. Привежда към затруднения. Черните доброволно предоставят на противника си важни стратегически пункт e4, с което сами се обричат на пасивна защита. А при това след 14... g:f5 те можеха да завържат насрещна игра в центъра. Например: 15. Kf2 e4 16. Kb3 Ta6 17. c5 Ke5 или 15. Ob4 Ta6 16. a5 e4 17. Kd4 Ke5.

15. Ob4 Ta6 16. a5 Kf6 17. Te1 (Иначе e4) 17... c5? Равносилно на самоубийство. Черните се опитват да играят на този участък, където те са явно слаби. Позицията изискваше да с отговори 17... Te8. В този случай на белите оставаше още много да се потрудат, докато активните действия на дамския фланг биха им донесли реални изгоди.

18. d:c6 T:c6. И след 18... b:c6 19. c5 положението на черните е лошо.

19. K:e5! Нокаутиращ удар! По-нататъшните събития се развиват форсирано.

19... d:e5 20. 0:f8 D:f8 21. 0:c6 b:c6 22. a6 Kd4 23. a7 Ob7 24. Tb1 Df7. Ако 24... De7, то 25. D:d4. Безнадеждно е и 24... Kg4 25. D:g4 Kf3+ 26. D:f3 D:f3 27. T:b7.

25. T:e5 c5 26. T:b7! D:b7 27. Kd5. Сега е ясно, че черните не могат да избягнат материалните загуби. Не може

* Превод

27. ... К: d5 поради 28. Те8+ или 27. ... Цf7 28. Те7+.

27. ... Д: a7 28. К: f6 + Цf7 29. Кd5 Да2 30. Дg4. Черните се предават.

№ 23 ИСПАНСКА ПАРТИЯ

ГЕЛЕР (СССР)

МАТАНОВИЧ (ФНРЮ)

Златни пясъци, 1962 г.

Обяснения от мм О. Нейкирих

1. e4 e5 2. Кf3 Кс6 3. Об5 а6 4. Оa4 Кf6 5. 0—0 Оe7 6. Те1 б5 7. Об3 0—0 8. с3 d6 9. h3 h6. Матанович е отличен познавач на шахматната теория и особено на испанската партия. Той се спира на най-новата система, приложена за първи път от В. Смыслов срещу Тал на XXIX първенство на СССР. Цялата на хода 9... h6 е първо да се защити полето g5, второ — да се проведе маневрата Те8 и Оf8, за да се укрепи централната пешка e5 и трето, чрез натиск върху пешката e4 да се затрудни маневрирането на белите. Същата идея не може да бъде проведена без 9... h6, тъй като на 9... Те8 следва 10. Кg5. Цялата система заслужава особено внимание.

10. d4 Те8 11. Кbd2. Тук са били изпитвани и други продължения: 11. d5 11. Оe3. Избраното е основно.

11. ... Оf8 12. a4. Начален ход на интересен план, водещ до завладяване на инициативата на дамския фланг.

12. ... Оd7. Не е добре 12. ... Об7 поради 13. Де2 с натиск върху пешката b5.

13. Ос2. Гелер последователно осъществява плана си. Той иска първо да блокира пешката b5 и след това да проведе пробива на дамския фланг.

13. ... g6. Освобождава място за офицера и запазва пункта f5, но отнема важното за собствения кон поле g6.

14. d5! Ке7 15. b4. Белите блокират пешката b5 и я атакуват, за да пробият позицията и открият линиите.

15. ... Кh7? Слабо. По-добре би било 15. ... с6 с опит да се разбие центърът на белите. Тази маневра не помага на черните. Конят на края на таблото стои извън играта.

16. с4 b: c4 17. К: с4 Оg7 18. Об3. Предотвратява 18... f5, на което ще последва 19. Кс: e5 О: e5 20. К: e5 d: e5 21. d6+ с преимущество за белите.

18. ... Цh8 19. Об2. Отново при 19... f5 виси заплахата за жертва на e5.

19. ... Кg8 20. Тс1. Белите фиксират, слабостите на черните на дамския фланг като заплахват с решаваща атака.

20. ... Кg5 21. К: g5 Д: g5 22. Дd2. Типично за Гелер. В сложна позиция предлага смяна на дамите, тъй като правилно преценява, че позицията му ще бъде спечелена. Основанията за тази преценка са: хроническата слабост на пешката с7, безперспективният чернопол офицер и отдалеченият Кg8.

22. ... Оf6 23. Дd3. Сега обаче Гелер не сменя дамите, тъй като след хода на офицера дамата на черните остава изолирана на царския фланг.

23. ... Теb8 24. Ка5! Т: b4 25. Ос3! Т: b3. Единствена надежда. След 25...

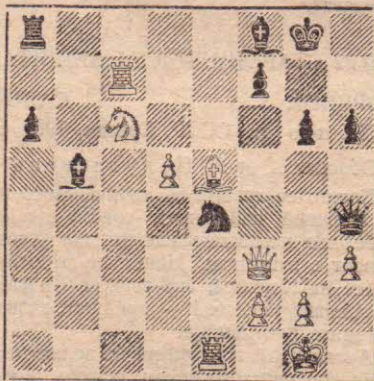
Т4b8 следва 26. Од2 27. Т: с7, но и направената жертва на качество не помага.

26. К: b3. Позицията на белите е спечелена. Фигурите им са много по-силни от тях на черните. Фактически остава вече само реализацията на преимуществото, която Гелер провежда много енергично и красиво.

26. ... О: a4 27. Од2 Дb4 Т: с7. След това проникване на топа на седмия хоризонтал черните не могат дълго да се защитават. Фигурите им са разхвърляни и без всякаква координация.

28. ... Цg7 29. Ка5 Об5 30. Да3. Започва натиск върху слабата пешка d6, който решава изхода на партията.

30. ... Оe7 31. Ксб1 Оf8 32. Об4 Кf6 33. О: d6 К: e4 34. О: e5 + Цg8 35. Дf3.

Последните ходове на гротмайстор Гелер сломяват и последната съпротива. 35. ... f5 36. d6. Черните се предават.

№ 24 СТАРОИНДИЙСКА ЗАЩИТА

СЛИВА (Полша)

БЛАУ (Швейцария)

Златни пясъци, 1962 г.

Обяснения от мм Здр. Милев

1. с4. В последно време Слива питае просто необяснимо пристрастие към този ход. При това полският международен майстор е известен с ярко изразените си тактически и комбинационни способности, а пък дебютът, който избира, се славят като стратегически. Как да не се чуди човек.

1. ... e5 2. Кf3 d6. Всеки си има вкус. При Блау той носи име „староиндийска защита“.

3. d4 Кd7 4. g3 Кg1 5. Оg2 g6 6. b3. Малко предизвикателство! Кому ще се удаде да използва диагонала a1—h8? 6... e: d4. Блау отговаря: „на черните“ и веднага разменя в центъра.

7. К: d4 Оg7 8. Об2 0—0 9. 0—0 Кс5 10. Кс3 с6 11. Дс2 а5. Черните безгрижно си правят известните им „по вода“ староиндийски ходове, но позицията не е съвсем староиндийска. Работата е там, че пешката „е“ стои на e2, а не на e4, където черните атакуват и с това уравнивяват слабостта на пешката d6. Не би било излишно да се напомним, че специалистите разменят в староиндий-

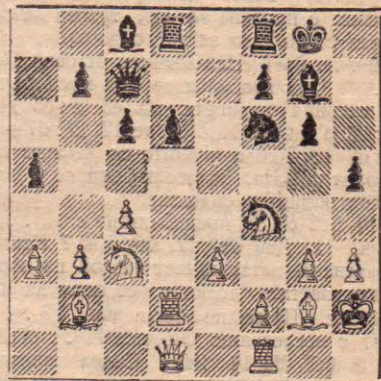
ска защита е: d4 само след като белите играят e2—e4. Изводът от всичко това е един — размяната на 6-ия ход е прибързана — белите имат преимущество:

12. Тad1 Дb6 13. Оa3. Насочено против 13... a4, тъй като сега ще последва 14. b4 Ке6 15. К: e6 О: e6 16. Т: d6 О: с4 17. Т: f6! О: f6 18. Ке4! и белите печелят.

13... Ке8. Ако 13... Те8, то 14. Тd2 и не се вижда към какъв план могат да се ориентират черните.

14. e3 Оg4 15. Тd2 Тd8 16. h3 Ос8 17. Цh2 Ка6. Очевидно е, че черните стоят по-зле. Това съзнава и Блау. Затова той се стреми да безпокои противника си с дребни заплахи и да „мъти водата“

18. Об2 Кb4 19. Дd1 Кf6 20. Кde2 Дс7 21. Кf4 h5? 22. a3 Ка6.

Смисълът на маневрата Кd4—e2—f4 така и не бе разгадан от Блау, който с 21... h5 се надява да получи игра на царския фланг. Но не е леко да се открие в диаграмната позиция замаскираната комбинация, а още повече да се предвиди преди три-четири хода. Вие намерихте ли я, dragи читатели? Побързайте, часовникът трака!

23. Кb5! Де7. Задачата на коментатора не е лека, когато трябва да разбули психологическата основа за избора на даден ход, вариант и т. н. В дадения случай това обаче е просто — всеки шахматист органически ненавижда понятието мат (на собствения му цар), а към това би могъл да доведе главният вариант на комбинацията — 23... с: b5 24. О: f6 О: f6 25. Кd5 Дс5 26. К: f6+ Цg7 27. Тd5 Д: a3 (иначе Да1) 28. К: h5+ g: h5 29. Дd4+ f6 30. Тg5+ Цh6 31. Т: b5 и двойната заплахата: 32. Та1 или Дh4 решава.

24. К: d6 Кс5 25. К: с8 Т: с8 26. b4 a: b4 27. a: b4 Ксe4 28. О: e4 Д: e4. Или 28... К: e4 29. Тd7 Д: b4 30. О: g7 Ц: g7 31. Дd4+ Кf6 32. Тd6 — с печалба на фигура.

29. Тd6 Ке8. И при 29... Кg4+ 30. h: g4 О: b2 31. g: h5 g5 32. Дd3 белите леко печелят.

30. О: g7 К: g7 31. Дd3 Д: d3 32. Т: d3 g5 33. Ке2 Та8 34. Тd7 Тfb8 35. Кс3 Та3 36. Ке4 Тd3 37. К: g5 Т: b4 39. Тfd1! Ке8 39. Т: f7 Т: c4 40. Тdd7. Черните се предават.

